

Postadres: Postbus 19518, 2500 CM 's-Gravenhage

Aan het College van procureurs-generaal
t.a.v. de heer mr. H.A.E. Uniken Venema

Bezoekadres
Enthovenplein 1
's-Gravenhage
Telefoon: 070-3023200
Fax 070-3023222

Onderdeel	Beleid
Contactpersoon	
Doorkiesnummer(s)	
Datum	18 december 2006 (kenmerk: Blu/BD2006/424)
Onderwerp	Kostenverhaal ibg voorwerpen/WED

Geachte heer Uniken Venema,

Op 14 november j.l. heb ik het College geadviseerd naar aanleiding van de concept-beleidsreactie van de Minister van Justitie op het rapport 'Wed op de helling'. Een onderdeel van dit advies had betrekking op de wenselijkheid van een onderzoek naar de mogelijkheid tot aanvulling van artikel 8 Wet op de economische delicten met een regeling van kostenverhaal.

Ter nadere onderbouwing hiervan wil ik u het volgende voorleggen.

Volgens artikel 36a Wetboek van Strafrecht komen alle kosten van tenuitvoerlegging van een maatregel tot onttrekking van het verkeer van inbeslaggenomen voorwerpen ten laste van de Staat. Ook de kosten die hebben te maken met inbeslagneming van voorwerpen met het oog op onttrekking aan het verkeer komen ten laste van de overheid, i.c. de opsporingsinstantie die in beslag neemt en het Openbaar Ministerie.

Er zijn naar mijn mening goede redenen om de wetgever in overweging te geven om op deze hoofdregel een uitzondering te maken, namelijk in die gevallen waarin voorwerpen waarvan het ongecontroleerd bezit in strijd is met de wet of het algemeen belang, vanuit economische motieven worden vervaardigd, in Nederland worden ingevoerd of op de markt gebracht of hiertoe voorhanden worden gehouden. Hierbij heb ik in de eerste plaats het oog op economische goederen of afvalstoffen waarmee overtredingen worden begaan die strafbaar zijn gesteld in de Wet op de economische delicten (WED), en waarvan de inbeslagneming en onttrekking aan het verkeer voor de overheid onevenredig hoge kosten met zich brengt. In mijn advies van 14 november j.l. gaf ik reeds het voorbeeld van de enorme kosten die voor het OM voortvloeien uit de grote hoeveelheid verboden consumentenvuurwerk (meer dan 100.000 kg) die jaarlijks in beslag wordt genomen. De gemiddelde kosten belopen naar schatting ca. € 10,- per kg. Ook uit de inbeslagneming van grote partijen gevaarlijke afvalstoffen of van beschermde uitheemse dier- of plantensoorten kunnen hoge

kosten voor het OM voortvloeien.

Dat ik in het bijzonder het oog heb op voorwerpen die vallen onder de werking van de WED, wordt vooral ingegeven door het feit dat de wetgever in artikel 8, onder c, van deze wet de economische rechter de mogelijkheid heeft geboden om bij een veroordeling ter zake van een economisch delict aan de veroordeelde de verplichting opleggen tot:

- verrichting van hetgeen wederrechtelijk is nagelaten,
 - tenietdoening van hetgeen wederrechtelijk is verricht en
 - verrichting van prestaties tot het goedmaken van een en ander,
- alles op kosten van de veroordeelde, voorzover de rechter niet anders bepaalt.

Uit deze bepaling, die in geen enkele andere strafwet voorkomt, kan worden opgemaakt dat de wetgever het van groot belang heeft geacht dat degene die zich in het economisch verkeer schuldig maakt aan (economische) delicten waarvan derden nadelige gevolgen ondervinden, op moeten draaien voor de kosten van het ongedaan maken of compenseren van de gevolgen van dat handelen. Zo bezien, is het niet logisch dat de kosten die de overheid moet maken om economische goederen of afvalstoffen waarvan het ongecontroleerd bezit in strijd is met de wet of het algemeen belang, aan het verkeer te onttrekken, niet op de overtreder verhaald kunnen worden. Anders gezegd: waarom zouden degenen die willens en wetens en gedreven door economische motieven verboden goederen of afvalstoffen in het economisch verkeer brengen *op voorhand* gevrijwaard moeten zijn van het risico dat zij de kosten van het weer onttrekken aan dat verkeer zelf moeten dragen. Een dergelijke situatie is ook niet verenigbaar met het (economische) beginsel 'de vervuiler betaalt' en de maatschappelijke opvatting dat de kosten of risico's van illegale economische activiteiten niet moeten kunnen worden afgewenteld op de samenleving.

In dit verband wil ik ook nog wijzen op een interessant precedent: volgens artikel 18.17, eerste lid, Wet milieubeheer kan een overheidslichaam – behoudens matiging door de rechter – de te zijnen laste komende kosten van verwijdering van afvalstoffen ten aanzien waarvan in strijd is gehandeld met het bij of krachtens deze wet bepaalde, verhalen op degene door wiens onrechtmatige daad die kosten zijn veroorzaakt.

Uitbreiding van WED met een specifieke regeling van kostenverhaal door de overheid in relatie tot economische delicten – krachtens een door de economische rechter opgelegde maatregel of, zo mogelijk ook, als onderdeel van een strafbeschikking van het OM – past derhalve niet alleen bij de maatschappelijke opvattingen over rechtvaardigheid, maar kan het OM en daarmee ook de schatkist jaarlijks aanzienlijke kosten besparen en, wellicht ook, een preventieve werking hebben. De verhouding tussen het Wetboek van Strafrecht en de WED biedt de ruimte voor het in de WED opnemen van speciale, van de hoofdregel afwijkende regelingen met betrekking tot de opsporing, vervolging en berechting van economische delicten.

Om de toepassing van deze mogelijkheid niet onnodig te bemoeilijken, zou het gebruik van forfaitaire bedragen – die bijvoorbeeld worden vastgelegd in een ministeriële regeling – m.i. de voorkeur verdienen boven een berekening van de werkelijke kosten in het concrete geval. Bij het opleggen van een maatregel tot kostenverhaal zal de rechter uiteraard rekening moeten houden met de persoonlijke omstandigheden of de financiële omstandigheden van de onderneming. Hetzelfde geldt voor het OM bij toepassing in het kader van een strafbeschikking.

Voor de tenuitvoerlegging van een maatregel tot kostenverhaal of als onderdeel van een strafbeschikking, zijn naar mijn mening geen andere of grotere problemen te verwachten dan bij de tenuitvoerlegging van maatregelen als bedoeld in artikel 8, onder c, Wed of van een OM-boete.

Het lijkt voor de hand te liggen dat het CJIB met het verhaal wordt belast.

Tegen het voorstel om de WED uit te breiden met een mogelijkheid tot kosten verhaal door de overheid, zou kunnen worden ingebracht dat er geen goede redenen zijn om dit te beperken tot het terrein van het economisch strafrecht. Waarom niet ook de Opiumwet of de fiscale wetgeving? Hoewel voor een bredere toepassing zeker wat te zeggen zou zijn, meen ik toch dat het verstandig zou zijn om het voorshands beperkt te houden tot economische delicten. Een maatregel tot kostenverhaal sluit logisch aan bij de bestaande, unieke maatregelen van artikel 8, onder c. Bovendien is het verstandig om eerst de nodige ervaring op te doen alvorens te overwegen om dit middel breder in te zetten. In dit verband wil ik erop wijzen dat de WED in het verleden al vaker heeft als voortrekker heeft gefungeerd. Voorbeelden: de ontneming van wederrechtelijk voordeel (vroegere artikel 8, onder a) en de bestuurlijke transactiebevoegdheid.

Met vriendelijke groet,
De hoofdofficier van het
Functioneel Parket,

Mr. R.W.M. Craemer